

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Staden tillgång uppå nödige Arbetare? Enftar deras flit på våra oumbärliga behof, eller Syndas mången wid mindre nyttiga bi-närningar? Som nödig underrättelse om dessa och dylika mål ännu ej hunnet ända til mig; så blifwer wäl spörsmålet för denna gången obeswaradt. Tredje Tabellen uprättas, som bekant är, allenast hwart tredje år; och förljudes, at den Götteborgska hitils = . Hwad förljudes, säger jag: näml. at hon uprättas af Cassören, Wälbetrodde Herr Lars Enander. Men genom nyare anstalt af den Udle Magistraten, wäntas med första en annan ganska tillförlitelig längd; af hwilken skal med säkerhet inhemtas både folknumren, och hwar människas ålder, samt andra omständigheter.

Medan jag wäntar på detta snöre, bör jag ej wäga mig in i labyrinthet. Doch at ej wisa mig altför rädd, eller utfattig på nödig insigt, och främmande i fäderneslandet; må jag här införa de tankar, som jag, af gifwen anledning år 1758, gjorde mig om Götteborg i sin tilwärt.

Uti Domkyrko = Församlingen utgjorde folkhopen år 1749, 7093 själar; 1750, 7100 dito; 1751, 7087 dito; 1754, 7082 dito; 1757, 7473 dito. Twifwelsutan har sillesaltningen, det nya näringsfånget, som ej börjades med alswar förän 1756 eller 1757, förordsfakat en tilwärt af 391 inwånare, hwaraf siftnämnde åretal lyser: äfwen som minstningen för åren 1751 och 1754 bör kånstke tillskrifwas 32 medmänniskor, hwilka wödt år 1753 af kopper.

Tyska Församlingen bestod år 1749 af 676
 själar; 1750 af 688 dito; 1751 af 702; 1754 af
 711; 1757 af 725 dito.

Således finner man med nöde, at åfwen Ty-
 ska Församlingen under samma tid tiltaget, och
 det i oafbruten ordning; ånständt årliga tilwårten
 waret liten, och går efter et uttaget medeltal ej
 öfwer 6. Jag wet icke, huru tilståndet nu är;
 det ser jag, at man waret om Tyska menigheten
 origtigt underrättad, då man om des astagande
 tilstånd icke twiflat en gång, utan med öfverty-
 gelse ropat.

Wid Kronhuset woro den tiden inga Tabeller
 at tilgå: jag hörer, at de sedermera blifwet gjor-
 da; men som jag ej wet antalet af ledamöterna
 i Församlingen; kan jag ej med wisshet sluta til
 folkhopen i Gøttheborg. Efter förhållelsen mellan
 födde och lefwande, gissar jag til något öfwer
 3000 själar i Kronhuset: hwaraf följer, at Gø-
 ttheborg huser ungefärligen 11 a 12000 människor;
 men ingalunda 14000, om man tänker på den
 tiden, då framledne Öfwer-Intendenten, Herr
 Baron Hårleman, utgaf sin dagbok; låt och Re-
 formerta Församlingen läggas härtil.

Kan härutaf göras för framtiden någon ut-
 räkning? Huru manstark är wår stad i dag om
 100 år? Efter gamla meningens bör den blifwa
 til folk-antalet fördublad. Och af denna anled-
 ning önskades ej längesedan, at Rådhuset måtte
 framdeles anläggas wid Gamle Port.

I synnerhet har jag redan år 1758 märkt, at

flera omständigheter tala til fördel, än Stada, här i Staden. Se wi på Tyfka Församlingen; så finne wi följande ändringar där inom 9 år, näml. från 1749 til 1757. Förordningen af den 10 Maji 1757 säger mig, hwad som utmärker

Fördet och Stada.

På 9 år hafwa 50 personer tillkommet, och folkhoppen således wunnit en tilwärt af 5 a 6 personer årligen.	Hushåll 12 färre.
Enkor woro 6 färre år 1757 än 1749.	Grosseurer 4 färre **.
Gifta Par 2 flera.	Utblingar utom Hospitalk 12 flere.
Enklingar 3 färre.	Fabriqueurer 2 mindre.
Giftwurna flickor 6 färre *.	Bodswenner 9 flere †.
Handtwerkare 3 flere.	Affsedade Krigsmän 7 flere.
Gefäller 21 flere.	Döde af kopper i sednare åren något flere.
Äldre Fabriks- arbetare 10 flere.	Jämförelsen af dessa stycken gör omdömet lätt, och styrker min utlåtelse.
Yngre dito 22 flere.	Jag lägger ock til, at i denna Församlingen funnos inga frogar, och inga lågrada qwinfolk, i den tiden: en stor och fågnesam raritet.
Småfrämare 6 mindre.	
Mölmare 1 mer.	

Öfwer

* Så wida Lutherdomen ej tror flickor om största skickelighet at föreläsa werlden med strånga exempel; så anses Kloster-lefnaden nu mera för högst onyttig. Doch bör ingen betaga femtonåra barn,

Swer tilståndet i den Swenska Församlingen
 uttrar jag mig en annan gång, helst om detta til
 början wäl uptages.

Tankar om våra tider.

Det är icke, at göra sig för hög tanke om wår
 tid, om man påstår, at detta hundratal, til mån-
 niska förståndets heber, råskar med de uplyskare

E 3

tide-

barn, at mogna något, innan de bära frukt.
 Ingen twinge dem, at gista sig, af kärlet för
 det almännas wäl, med mindre deras eget kom-
 mer med i räkningen.

** Om detta så i sanning är, eller jag kanske skulet
 mig til en osanning, afgöre den som gitter. Jag
 har, efter wissa Tabeller, ej uptäkt en enda Gros-
 seur i Götheborg, ehuru jag tror mig utan glas-
 ögon urskilja många stor-handlare på Beursen.
 Det wore en skriande oförwätt, at neka werteli-
 ga närwarelsen af så nyttiga, som annars i
 Sverige salslynta, Himmelsteken. Men som
 altför lätt händer, at samtelige Handlande hel-
 sas i Tabellerne för framare; så faller mer un-
 derligt, at wid Tyfka Församlingen år 1752 les-
 wat yngre, än i år, 34 barn, enär döptas an-
 tal ej öfwerstridet 23.

† Fastän många Bodswenner hos en Köpman tala
 om frisk handel och rörelse, samt om den Hand-
 landes styrka; nödgas jag doch anse en umbär-
 lig myctenhet af desse Betjenter för nästan så sta-
 delig, som en mängd af Laquajer, helst i lätjans
 egen tid, då en små-framare, som före et halft
 år lupet både onda och goda ärender, förswa-
 gas så af en högdragen hustru, at han sällan or-
 kar stiga ned i sin bo. Den som behagar, läse
 en wacker Artikel om detta ämnet uti Danne-
 marks och Noriges Economiska Magasin, 2 delen.

tidehvarfven. Hvad uptakter hafwa icke nyare tider gjort i Navigation, Astronomien, Naturalhistorien, och flera wetenskaper? Har icke Wolffianſka Philoſophien frambragt, om icke många ſarpsynta ſnillen, åtminstone en ſwärm af tänkande männiſſjor? Lindrar icke ſjelfwa Himla-låran af nya ljus? Och finner man icke nu mera förſtånd i Skriften, än för få år tilbaka? Hvad wil jag tala om den nyare witterheten? Har den icke fadt et nytt utſeende i Norden? Är icke ſpråket renſadt och höffadt ej mindre i Tyſkland, än uti Dannemark och Sverige? God ſmak är nu juſt ingen ſäſynt egenſkap. Redige tankar, och wäl aſſaſſade uttryck, hedra ſtörre delen af wåre Författares ſkrifter. Orden ſtållas i ſin naturliga ordning; och låckerhet utbredes med ſådan huſhållning, at twungen och konſtlad granlåt för-agtas, irbloß utſläckas, eld och ljus allena bi-behållas.

Men ſamma tid, ſom gör ſnillet ſå mycken åra, hedrar ej männiſſliga hjertat lika. Där qwickheten likasom ſpritter, går Religions utöfningen trögare fram. Det ſer näſtan ut, likſom folket ägde hwarfen förſtånd, eller ſtickelighet, utan för at göra ondt. I ſamma mån ſom werlden blifwer mera ſåjad, ſynes både fromhet, och borgelig dygd, af roſt upåtas.

Wår Chriſteliga læras gamle författare ſade i fordna tider til hedningar: „Ser de Chriſtne på närmare håll; och underſöker deras hemſeder; dömer ſedan om deras Religion, efter leſwernets hel-

heligelse." Huru litet Skulle nu Profelyternas antal blifwa, så wida den grunden hos hedningar och Mahometaner yrkas? Nej, wåre fritänkare wisa nog wederspelet: de förewita oss, at deras och wår tro bringar lika, det är ingen, frukt.

Imedlertid är en wijs anständighet täckmanteln, under hwilken wår tid döljer sin oart och elacka kynne. Masquerader spelas nu öfweralt; och stora Werlden är den rätte skåde-platsen. Man åskar intet mer; och de äro så, som efterstråwa annan glans, än at synas hederlige. Skrymteriet går icke ut på Religion, utan på seder: det är icke namn af gudsfruktig, eller renlätig, som åstundas: man wil allenast heta årlig karl, utan at warat. (Fortsättning en annan gång.)

Stads-nyheter.

Götheborgs Å Berel-priset.

Onsdagen, den 15 Januarii.

Amsterdam - 76 $\frac{3}{4}$ - - - M: f R: mt.

Handeln har på nya året tillrusset; så at hwar-ken infomne eller utgångne Skeppare, komma mina Nyheter til tjenst ännu: jag wet ej heller at säga, hwad före min tid i Handels-Archiverna blifwet upteknat, såsom t. e. huru många Skepp hos oss i förledet är in- och utpasserat, hwad och huru mycket Götheborg eller Stockholm utskiepat, m. m. nyheter, som fordom inslöto med lätthet. En Spion får til åfwenityrs ej önska sig under-rättelser,

rättelser, utan måste med konst och anstalter arbeta sig fram. Inmedlertid tala

Små Kyrko-tidningar

Om Inpasserade til denna werlden, 4 gosse och 6 flicko-barn: Utpasserade til den andra, 3 äldre personer, och 6 barn. Uti Tyfka Förfamlingen är en nykommen. Jag har således med andra ord intet annat sagt, än hwad Götheborgska Magazinet i förregårs innehöll. Et allena får jag lägga til, at Urmakaren, Herr Lars Simson, och Jungfru Maria Elisabeth Birgman, som wigdes sisse Tredje dag Jul, hittills ej fått intaga någon plats i nyare Kyrko-historien.

Man ser af dessa kundgörelser, huru mer än någonsin ryckes ur waggan i grafwen, samt huru gräfeligen många fordras hådan af slag. I aftrånhet at tala, döer inemot hälften i barna-åren, näml. 414 af 1000, och däribland en tredjedel wist af slag och convulsioner. Det är wist icke länge ifrån hälften, som krossas i lindan här i Staden, helst om man ser på Garnisonen, där wanförsel fådt utan twiswel stort inrymme.

Kundgörelse.

Som Utgifwaren af detta Beckblad ej wet ännu, hwilke här och där blifwet innehafware af pränumerations-sedlar; så tackas samtelige Gynnare, de där ej til dato bekommet Spionen, men werfeligen pränumererat, annåla sig hos mig, boende wid Westra hamnen, och Reparebanen, hos Herr Magister Nordblom. Hådanester loswas all ordning och redighet wid utdelningen.

Sbrwall.